

Resumé

PISA Etnisk 2005

Sekretariatet for Rådet for
Evaluering og
Kvalitetsudvikling af
Folkeskolen

<i>Forfatter:</i>	Niels Egelund & Torben Tranæs (Red.)
<i>Årstal:</i>	Maj 2007
<i>Emneområde:</i>	Indvandrere og efterkommere
<i>Type og omfang:</i>	Undersøgelse (140 sider)
<i>Forlag:</i>	Rockwool Fondens Forskningsenhed, Syddansk Universitetsforlag
<i>ISBN:</i>	978-87-7674-212-6
<i>Link til publikation:</i>	

Metode

PISA programmet er et OECD koncept for at måle 15-åriges kvalifikationer indenfor læsning, matematik og naturfag på tværs af landegrænser. PISA Etnisk 2005 er en særskilt runde af PISA-undersøgelsen, hvor skoler med en høj forekomst af elever med anden etnisk baggrund indgår.

Udtræk af elever til PISA Etnisk adskiller sig fra øvrige PISA undersøgelser ved at man frem for enkelte elever udtrækker hele skoler til deltagelse, hvorefter et antal 15-årige elever er testet. Skolerne er udvalgt, så man får flest mulige elever med ikke-vestlig baggrund med i undersøgelsen.

Udvælgelsesmetoden resulterede i en overrepræsentation af ikke-vestlige elever. Stikprøven medtager ca. 1200 etniske elever, hvilket svarer til, at ca. hver fjerde elev i 9. klasse i Danmark med ikke-vestlig baggrund er blevet testet. Gruppen af etniske elever udgør 30 pct. af den samlede stikprøve.

I undersøgelsen konkluderes, at stikprøven kan betragtes som nogenlunde repræsentativ for unge med ikke-vestlig baggrund og lidt mindre repræsentativ for danske unge.

Resumé af de væsentligste resultater

Formålet hermed var at få et landsdækkende billede af, hvordan det går med læsning, matematik og naturfag for ikke-vestlige elever og deres klassekammerater.

PISA Etnisk-elevernes faglige færdigheder

Resultaterne for PISA Etnisk viser, at tosprogede elevs testresultater er dårligere end de dansksprogede elever. Således ligger de tosprogede elever mellem 79 og

103 scorepoint lavere end dansksprogede elever, jf. tabel 4.1.a. Sammenlignes 1. og 2. generation viser PISA Etnisk (modsat PISA 2000 og PISA 2003), at 2. generation klarer sig op til 21 scorepoint bedre end 1. generation. Omvendt er der stadig op mod 80 scorepoint op til niveauet for de danske elever.

De tosprogede elever i PISA Etnisk udgør den dårligst fungerende gruppe blandt de PISA testede i Danmark. Dette ses bl.a. ved måling af læsekompetence, hvor manglende funktionel læsekompetence blandt de danske elever ligger på 18 pct., mens elever med ikke-vestlig baggrund ligger på 53 pct.

Elevspredningsanalyser viser, at der for læsning er en overvægt af svage elever, en overvægt af elever lige over middel og en mangel på elever på de højere læseniveauer. For matematik er den høje forekomst af svage elever mindre, mens der stadig er mange, der befinder sig lige over middel og kun få med høje testresultater. Spredningen for naturfag er mere normalfordelt, men med et meget lavt gennemsnit.

Indvandrerbørnene i forhold til deres klassekammerater/danske børn generelt

Undersøgelsen viser, at de familiære forhold, som typisk har en positiv effekt på læsefærdigheder, er langt svagere repræsenteret i familierne til tosprogede børn end i familier, hvor der tales dansk i hjemmet. Undersøgelsen peger i særlig grad på det forhold, at forældrene og i særdeleshed mødrene til unge med anden etnisk baggrund er markant dårligere uddannet end mødre til danske unge. Det fremgår af undersøgelsen, at betydning af mødrenes uddannelsesniveau varierer med hensyn til om moderen er af dansk eller ikke-dansk oprindelse. Således vil et barn af en uuddannet dansk mor have en betydelig risiko for at have ringe læsefærdigheder. Er moderen imidlertid ikke-dansk er denne risiko væsentlig mindre, når der tages højde for en række forhold jf. tabel 5.3. Undersøgelsen konkluderer, at dette formodentlig skyldes, at der er forholdsvis mange uuddannede mødre til børn med anden etnisk baggrund, som har ressourcer med betydning for barnets indlæring.

Undersøgelsen fokuserer endvidere på forskelle mellem danske elever og elever med anden etnisk baggrund med hensyn til henholdsvis den kulturelle og sociale kommunikation i hjemmet. Disse kommunikationsformer er højere blandt danske familier end hos familier med anden etnisk baggrund. Alligevel er kommunikationen i familier med anden etnisk baggrund mere omfattende end OECD-gennemsnittet.

Det påpeges i undersøgelsen, at ovenstående resultater har den konsekvens, at man ved korrektion for social baggrund bør tage højde for, at samme forklarende faktorer har forskellig betydning for læsefærdighederne blandt henholdsvis danske unge og unge med anden etnisk baggrund.

Hvad betyder det, at mange indvandrerbørn er koncentreret på få skoler?

Undersøgelsen sætter fokus på om høj etnisk koncentration på en skole udgør et problem for elevernes testresultater, jf. kapitel 7. Analysen viser, at de danske ele-

vers testresultater falder betragteligt, når den etniske koncentration på en skole når over 50 pct. Ikke-vestlige elever, der går på skoler med 10 pct. ikke-vestlige elever, klarer sig dårligere end deres danske klassekammerater, men betydeligt bedre end de indvandrererelever, der går på skoler med højere etnisk koncentration end 10 pct. Kommer den etniske koncentration over 10 pct., falder testresultaterne hos de ikke-vestlige elever for både dansk, matematik og naturfag.

Analysen undersøger, hvorvidt de dårlige resultater skyldes den høje koncentration af etniske elever eller derimod en speciel elevsammensætning eller lave lærerforventninger. Undersøgelsen konkluderer i den forbindelse, at forældrebaggrund spiller en stor rolle, dvs. at en betragtelig del af forskellene i testresultater mellem skoler forsvinder, når der tages højde for forældrenes uddannelse og stilling. Hvad angår lærerforventninger, tyder det ifølge undersøgelsen på, at elever på skoler med hhv. høj og lav etnisk koncentration ikke bliver mødt med de samme faglige krav og specielt, at der kræves mindre af indvandrererelever på skoler med høj etnisk koncentration. Dog påpeges i undersøgelsen, at det vil kræve yderligere analyser, før man kan fastslå denne sammenhæng.

Eventuelle anbefalinger

-